

'MİLLİ' EĞİTİMDEN NEFRET ETMEK

-
1. Giriş
 2. İlkokul
 3. Ortaokul - Lise
 4. Lise
 5. Sonuç
-

Serdar Kaya

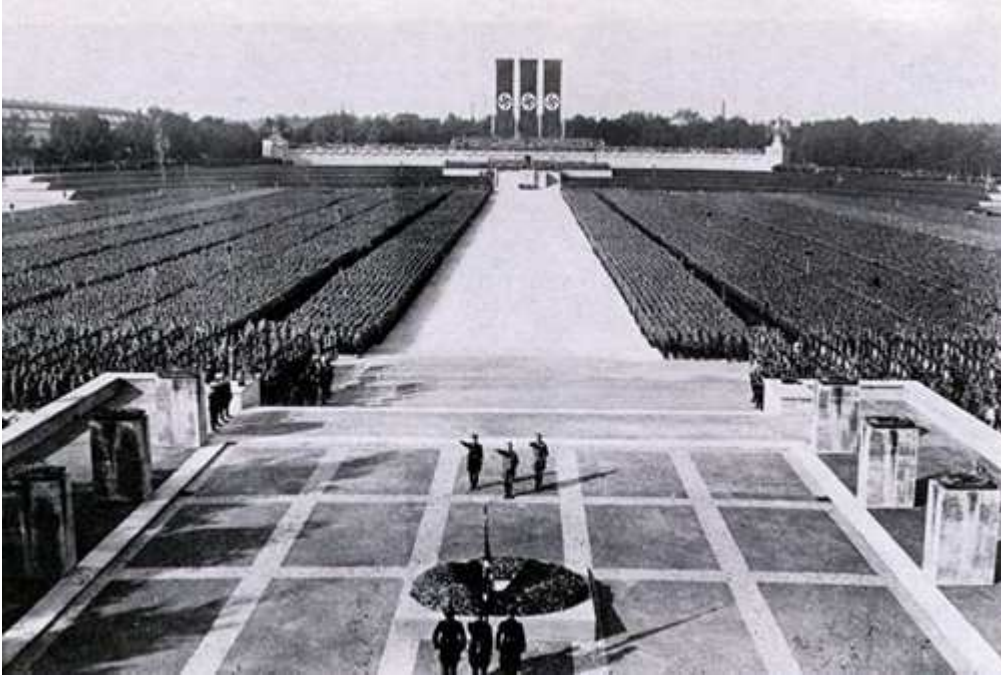
www.derinsular.com

© Ocak 2008

1. GİRİŞ

'Kurtuluş Savaşı verilirken halkımız canla başla savaştı. Hiç kimse vatani için canını vermekten çekinmedi. Düşmanla savaşırken en ön safta savaşanların öldüğünü arkadakiler görüyordu. Onlar öldürülünce bir sonraki saf onların yerini alıyordu. Onlar da öldürülünce bir sonraki saf. Bu şekilde insanlar az sonra öleceklerini bile bile koşmaya devam ediyorlardı.'

İlkokul öğretmenimin Kurtuluş Savaşı'nı bizlere buna yakın ifadelerle anlattığını hatırlıyorum.



Aklı başında olan her savunma stratejisti böyle bir anlatım karşısında saçını başını yolacak olsa da, hemen her Milli Eğitim öğrencisi, bu tuhaf kurumun okullarında boşa harcanmış yılları boyunca gerçekten uzak, 'bilgi' kavramına son derece yabancı dezenformasyona maruz kalmıştır. Bu dezenformasyon maalesef sadece Kurtuluş Savaşımız ile sınırlı da değil. Öyküleyen öğretmenin hayal gücüne de bağlı olarak hemen her konuda akıllara ziyan hikayeler dinlemek mümkün. En azından bizim zamanımızda öyleydi...

Yaşımın henüz tek basamaklı rakamlara tekabül ettiği o yıllarda 'milliyetçilik' nedir bilmem pek mümkün değildi. Ancak aşırı derece milliyetçi bir tonla bize aktarılan ifadelerde bir yanlışlık olduğunu seziyordum. Zira herşey biraz fazla tek yanıymış gibi geliyordu. Örneğin öğretmenimiz yazının başında aktarılanlara benzer türden ifadeleri, genellikle 'herşeyimizi şehitlerimize borçlu olduğumuz' gibi bir cümle ile 'sonlandırır', ardından da günü gelirse bizim de gözümüzü dahi kırpmadan vatanımızı savunmamız gerektiğini anlatırdı. Bu noktada kafamın epey karıştığını hatırlıyorum.

Elbette insanın vatanını (ve dolayısıyla yaşadığı yeri ve içindeki herşeyi) savunması düşüncesi ile bir problemim yoktu. Ancak bunu 'Türk olmamızdan hareketle' yapıyor olmamızı anlayamıyordum. Çünkü insan, hayatıyla ilgili pek çok şeyi sonradan alacağı kararlarla değiştirebilirdi, ama Türk olmak (ya da olmamak) hiç kimsenin elinde değildi ki... Bu düşünceye varmamın en büyük sebebi, 'Eğer Yunanistan'da doğsaydım o zaman da Türklerle mi savaşıyordum? Peki ya annesi ve babası farklı milletlerden olan bir insan hangi ülke için savaşıyor?' gibi sorulara cevap veremiyor olmamdı.

Bu soruları öğretmenime yöneltmeyi elbette düşünmemiştim. Zira o gün itibariyle düşünsel anlamda bu sorularla başa çıkabilecek durumda olmasam da, bir öğretmene bu tür soruları yöneltmenin çok da iyi bir fikir olmadığını fark edemeyecek kadar aptal da değildim. Ancak bu konuyu düşündükçe, herkesten gizlediğim ve bir tür korkaklık olduğuna inandığım bir duygunun içimde yer etmeye başladığını fark ediyordum. Çünkü aklıma birkaç saniye sonra öleceğini bile bile koşmaya devam eden adamlar geliyor, benzeri bir durumda benden beklenecek olan şeyin bu olacağını bilsem de, aynı şeyi yapıp yapamayağımdan emin olamıyordum. Bunun iki nedeni vardı. Birincisi, birkaç saniye sonra öleceğini bile bile 'Hadi beni öldürün' dercesine koşmaya devam etmeyi gözüpeklik değil, aptallık olarak görüyordum. İkincisi ise, (kendimden bile gizlemeye çalışsam da) hayatımı, örnekte verildiği ölçüde gereksiz bir tehlikeye atamayacak kadar çok seviyordum. Ama öğretmenimizin bu gibi konularda hiç de şakası olmadığını da fazlasıyla farkındaydım. Dahası, bu konu onun için diğer bütün konulardan daha önemliymiş gibi davranıyordu. Bu konuda yaptığım tek şeyin teneffüs zili çaldığında sınıfın çalışkan öğrencilerinden biri olan Burak'a 'çaktırmadan' bir şeyler sormaya çalışmak olduğunu hatırlıyorum. 'Bugün savaş olsa gider misin?' gibi bir soruyla başlamıştım. Burak'ın bir yumruğunu havaya kaldırarak, yüksek sesle 'Vatanım için en önde savaşıyorum!' diye haykırması üzerine de (doğal olarak) başka bir soru sormamıştım. Hatta bu yürekli davranış üzerine bir parça gaza gelip bu 'zararlı' düşüncelerimi bir süre için unuttuğumu dahi söyleyebilirim.

2. İLKOKUL

Bir ilkokul öğrencisinin, okula 'gitmek' ile 'gönderilmek' arasındaki farkı politik bir gözle değerlendirmesi herhalde pek mümkün değildir. Hele hele konunun 'bir şeyler öğrenmek' ya da 'adam olmak' gibi şeylerle pek ilgisi bulunmadığını fark etmesi imkansız yakındır. Bu nedenle de, Kurtuluş Savaşı'nın gerçekte olduğundan çok daha farklı bir şekilde hikaye edilmesinin 'bilgilendirme' değil, 'eğitilme' kaygısından hareketle ortaya çıktığını, asıl amacın üzüm yemek değil, bağcı dövmek olduğunu anlayamaz. Maruz bırakıldığı pek çok şeyi 'marifet yaptığı' düşüncesiyle sorgulamadan yerine getirir. Her sabah 'rahat', 'hazır ol' gibi askeri komutlara düşünmeden itaat eder. Ardından da, yeminler ede ede varlığını, özünden çok sevdiği Türk varlığına armağan eder, belli günlerde neşe dolar, belli günlerde de hüngür hüngür ağlar.

İlkokul yılları dendiğinde ilk aklıma gelen şeylerin 'Selami', 'Tembeller Kümesi' ve 'Dayak' olduğunu söyleyebilirim.

Selami birinci sınıfta bir yıl birlikte okuduğumuz arkadaşımızın adıydı. Birinci sınıfı dördüncü kez okuyordu. Bizimle birlikte okuduğu sene de sınıfta kaldığından, bizden sonra kaç sene daha

birinci sınıfa devam ettiğini bilmiyorum. Dünya iyisi, gözlerinin içi dahi gülümseyen bir öğrenci olan Selami, ne yazık ki okumayı öğrenebilecek zeka seviyesine sahip değildi. Eğer gelişmiş bir ülkede yaşıyor olsaydık, onu kendisi gibi öğrencilerle ayrı bir sınıfa alır ve ona 'yapamayacağı' değil, 'yapabileceği' şeyleri öğretirler ve bir 'aptal' olduğunu her gün yüzüne vurmaktan ve bu çok komik bir şeymiş gibi bütün sınıfı buna güldürmektense, birşeyler yapabileceğinin hazzını yaşamasına yardımcı olurlardı.¹ Ama Türk olmayı kendisinin seçmediğini anlamaktan aciz olan öğretmenlerin, başka insanların da 'aptal' olmayı seçmemiş olabileceklerini fark edebilmeleri elbette mümkün değildi.



Gelişmiş bir ülkede yaşamıyor olmalarının, 'eğitimci' olduklarını zanneden bu insanların suçunu hafifletecek olması da düşünülemez. Çünkü burada sözü edilen, teknoloji değil, medeniyet bağlamında bir gelişmişlik. Yıllardır birinci sınıfa tekrar eden bir öğrencinin diğerlerinden farklı bir eğitim alması gerektiğini fark edebilmek için uzaya çıkmış olmak gerekmiyor. Dahası, bazı şeyleri öğrenemese bile, onun da duyguları olduğunu, hatta çoğu zaman diğer öğrencilerden çok daha temiz düşünceli ve hassas olabildiğini anlayabilmek için ise 'insan' olmak yeterli. Bu noktada, insan merkezli konuları eskilerin genellikle daha net bir şekilde ortaya koyduklarını söyleyebilir ve çoğu milli eğitim öğretmenin durumunu yine bu sözlerden biriyle ifade edebiliriz:

Kendisi himmete muhtaç dede,
Kaldı ki gayriye himmet ede...

¹ Selami o kadar iyi bir insandı ki, bütün sınıf kendisine gülerken, o da onlarla birlikte yüzünde son derece samimi ifadelerle gülerdi.

Kendisini ezik hissededen insanların başkalarını aşağılamak suretiyle bu duyguyla başa çıkmaya çalışmaları sık rastlanan bir durum. Bu durumun ilk örneğiyle, yine ilkokul yıllarında 'Tembeller Kümesi' uygulamasıyla karşılaşmıştım. Dersleri kötü olan öğrencileri ayrı bir kümeye oturtan öğretmenimiz, hemen her gün onları bireysel ya da kollektif olarak hedef alan hakaretle incitir, daha çok 'devletin onlar için her yıl ne kadar boşuna para harcadığına ama onların oturdukları sırayı bile hak etmediklerine' değinir ve hepsini sıklıkla döverdi. Her gün yaşadıkları zihinsel ve fiziksel taciz karşısında kendilerine güvenlerini yitirmemeleri mümkün olmayan bu miniklerin hayata bakışlarının nasıl şekillendiğini tahmin etmek çok da zor olmasa gerek. Muhtemelen 5. sınıfla birlikte sona erecek olan okul hayatları sonrasında nasıl bir insan olup çıkacakları, çocuklarını nasıl terbiye edecekleri, kendilerinden güçsüz olanlara nasıl davranacakları ve hepsinden önemlisi 'güç' kavramına nasıl bir meşruiyet yükleyecekleri konusunda, canavarlar yetiştiren bu eğitim anlayışının ne derece belirleyici olduğu açık. Gerçekten de her gün okula gelip o sıralarda oturdukları ve türlü hakarete ve işkenceye katlandıkları için devlete çok şey borçlular. Çünkü devlet onları o okula 'zorla' tıkmamış, hepsi her gün oraya kendi rızalarıyla gelip bu tacizlere gönüllü olarak katlanmışlardı. Ve tabii böyle öğretmenlerin oturdukları sandalyeleri ve maaşlarını sonuna kadar hak edip etmedikleri konusu bahis mevzuu dahi olamazdı.

Bir yanlış anlaşılmanın önüne geçmek için belirtmek gerekir ki, böyle bir ortamda zehirlenerek büyüyenler sadece 'Tembeller Kümesi' sakinleri değildir. Güçsüze, başarısız nasıl davranılması gerektiği konusunda, diğer öğrenciler de iyi bir ders alıyorlardı elbette. Öğretmenimizin cezalandırma yöntemlerinden bir diğeri bu konuda fikir verici olabilir. Zira öğretmenimiz herhangi bir sebepten ötürü kabahatli bulunduğu bir öğrenciyi kimi zaman bir günlüğüne 'Tembeller Kümesi'ne alarak 'küçük düşürmeyi' tercih ederdi. Öğrenciler de bu durumu epey komik bulurlardı. Öyle ya, 'başarılı' bir öğrenci olan Cengiz'in o sefillerin arasında ne işi vardı? 'Cengiz tembellerle oturuyor. Ha ha ha.'

İlkokul dendiğinde ilk aklıma gelen şeylerden bir diğeri de dayak konusu. Hakkını yememek gerek, öğretmenimiz dayak söz konusu olduğunda bir parça tembel-çalışkan ayrımı yapsa da, cinsiyet ayrımcılığı gözetmezdi. Dayak yöntemleri de öyle çok marjinal sayılmazdı. Öğretmenimiz öğrencinin saçlarından tutarak kafasını sallamaya başlar, yeteri kadar salladığına inandığında da öğrencinin saçını bırakır, ancak ardından hiç vakit kaybetmeden hala hareket halinde olan kafaya sert bir tokat patlatarak kapanışı yapardı. Bunun dışında en çok kullandığı yöntem, bir milli eğitim klasiği olan, sopa ile vurmaktı. Öğretmenimiz elimizi uzatmamızı ister, sonra da ahşap sopasıyla elimize vururdu. Bu yöntemin zihnimde çok daha derin bir yer edindiğini söyleyebilirim. Zira öğretmenimiz sopayı kullanma konusunda pek ölçülü değildi. Kemiklerimi sızlatan acının üç saatten fazla bir süre devam ettiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Bir yandan avucumu boydan boya geçen kalın kırmızı çizgiye, diğer yandan da kol saatime baktığımı, (sözgelimi) 9'un üzerinde olan akrep 12'ye geldiğinde bu acıyı artık hissetmeyeceğimi düşünerek saate konsantre olmaya çalıştığımı bugün gibi hatırlıyorum. Bu, ortalama ayda bir kez kendi çapımda gerçekleştirilmem gereken bir seanstı.

İşin tuhaf yanı şu ki, birlikte geçirdiğimiz beş yıl boyunca öğretmenimi hiç suçlamadım. Ortada bir sorun olduğunu düşünmediğimden, bütün bunları aileme anlatmak aklıma bile gelmedi. Diğer öğrenciler de bütün bu olan biteni yadırgamıyordu. Zaten başka bir öğretmenimiz olmadığı için mukayese imkanı da söz konusu değildi. Ailelerimizin bizim için iyi olduğunu

söyledikleri 'okul' ve 'öğretmen' kavramlarının içini biz farkında bile olmadan bu kişilerin doldurmaları ve öğretmenliğin kutsal addedilmesinden aldıkları krediyle bir derece sorgulanamaz bir statü kazanmış olmaları, bütün bunları olağan kılıyordu. Zaten ailesine öğretmeninden dayak yediğini söyleyen kimi çocukların, bunun üzerine evde ikinci bir dayak yiyebilmesi de yine bizim kültürümüze has bir özellik olsa gerek. İnsanlara takdir dolu ifadelerle 'Şimdiki öğretmenler çok yumuşak. Eskiden ne öğretmenler vardı, yanlarında çıt çıkaramazdın' gibi delice şeyler söyletebilen kültür de yine aynı kültür.

Mezun olduktan uzun yıllar sonra bütün yaşadıklarımı tekrar düşündüğümde ilkokul öğretmenimin ruhi durumu iyi olmayan, eğitimcilikten ve bilhassa da çocuk psikolojisinden nasibini alamamış bir kadın olduğuna karar verdim.

İlkokul öğretmenim, şehrin en iyisi olduğu söylenen ilkokulun, en iyilerinden olduğu söylenen öğretmenlerindendi. Mezun olduğumuz gün ailelerimize, 'Benim bugün ne hissettiğimi anlamanız mümkün değil, bunu ancak kızınızı verdiğiniz gün anlayabilirsiniz' gibi duygu yükler sözler sarf etmişti. Ben onun en iyi öğrencilerinden biriydim. Birkaç yıl sonra ona yolda rastlayıp konuşmaya çalıştığımda beni çıkartamadığını söyleyecekti.

3. ORTAOKUL - LİSE

İlkokuldan sonra yeni bir okula başlamak ilginç bir deneyimdi. Zira 7 senelik bir okul 11 yaşındaki bir öğrenci için sonu gelmez bir yolculuktan çok farklı sayılmazdı. Zaten bittiğinde de inanamamış, uzun sayılabilecek bir süre boyunca, rüyamda eksik kalan kimi derslerden ötürü aynı okulda sınavlara girdiğimi görmüştüm.

Son derece farklı bir ortam olduğu ve bizlere çok şeyler vereceği de kesindi. Zira insanın sırf okulun tuvalet yazılarını okuyarak dahi ilkokulda ömrü boyunca bile kalsa asla öğrenilemeyeceği şeyleri 10 dakika içerisinde öğrenmesi mümkündü.

Ancak bu okulun biraz acayip yönleri de yok değildi. Zira burada herşey yasaktı. Okula walkman getirmek, teneffüste, öğle tatillerinde müzik dinlemek yasaktı. Arkadaşına ödünç vermek için kaset getirmek de yasaktı. Saçların bir parça olsun uzun olması yasaktı. Ama çok kısa olması da yasaktı. O sıralarda moda olduğu gibi saçlarını kısa kestirip Tenten misali önden bir parçasını uzun bırakmak da yasaktı. Saç konusundaki yasaklara 'bitleri önleme' gibi tuhaf gerekçeler sunuluyordu. Ancak kızlar için bu tür sınırlamalar söz konusu değildi. Bu çelişki de 'böyle gelmiş, böyle gider' zihniyeti gereği pek kimsenin dikkatini çekmiyordu. Herşeyin yasak olması doğal karşılanıyordu. Okula ders kitapları dışında kitaplar getirmek bile yasaktı! Cep telefonu henüz icat edilmemişti. Ama edilmiş olsa herhalde o da yasaklanırdı.

Yasak olmayan şeyler de yok değildi elbette.

Dayak yemek burada da serbestti. Mesela öğretmenler ya da idareciler 'kavga eden' öğrencileri 'döverlerdi'. Tuvalette sigara içen öğrencileri yakalayan nikotik öğretmenlerin ağızlarında

sigarayla öğrenci dövmeleri de serbestti. Bir sonraki Türkçe dersine kadar saçma sapan bir şiiri ezberlemek de, o şiiri ezberlemeyi kendine hakaret addeden arka sıra öğrencisini (bilin bakalım kim?) aşağılayarak tatmin olmak da serbestti. İstediyin öğrenciye zayıf vermek ya da anneleriyle aynı okulda görev yaptığın (ve büyük ihtimalle öğretmen çocuğu kontenjanıyla okula gelmiş olan) öğrencilere bol keseden notlar vermek de serbestti.



Ancak bu okulun özellikle kimi öğrenci ve velileri, ilkokuldakilerden çok farklı olarak bunca kendini bilmezlik karşısında her zaman sinmiyor, nadiren de olsa haklarını aramaya kalkabiliyorlardı. Böyle bir olay sonucunda öğretmenin defalarca zayıf vererek ikmale bıraktığı bir öğrencinin yazılı kağıtlarına mahkemenin belirlediği öğretmenler son derece yüksek notlar verebiliyor ve görevini kötüye kullanan öğretmenin diplomasına el konabiliyordu. Bu gibi olaylar yukarıda sözü edilen kimi serbestiyetlerin 'seçici olarak' uygulanmasını gerekli kılıyordu. Aksi takdirde, okulu kendi çöplüğü belleyen öğretmen efendi, 'Her kuşun eti yenmez' fehvasınca mazallah Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olabiliirdi.

Yine de cesaret sınırlarını zorlayanlar ve 'Daha fazla özgürlük' adına kendini feda ederek tehlikeli sulara dolaşanlar da yok değildi. Bir bayan öğretmenle aşk yaşadığı fısıltıları dolaşan bir öğretmenin sınıftaki belli kızları seçerek 'Sizler benim dersimde en ön sırada oturun' demesi, öğretmenin bu değişikliğe bir gerekçe göstermemesi, ancak kız öğrenci seçimini yaparken sadece kısa etek giyen kızlara tesadüf etmiş olması karşısında bütün sınıfın 'O-ha olmuş' olması bu duruma iyi bir örnek olabilir.

İlkokulda gördüğümüz bazı şeylerin hiç değişmeyeceğine örnek olarak ise, hemen her konuda son derece devletçi olan öğretmenlerin, bir yolunu bulup konuyu maaş davasına getirdiklerinde çok sevdikleri devletlerini yerden yere vurmaya başlamaları gösterilebilir. Dünyanın en az çalışan ve önemli bir kısmı itibarıyla öğrencilere faydadan çok zarar veren öğretmenler, maaş konusunda devleti suçlarken ağız birliği etmişçesine aynı argümanları kullanıyor, en önemli mesleğin öğretmenlik olduğunu, herkesi öğretmenlerin yetiştirdiğini, yurt dışında en çok maaşın

öğretmenlere verildiği söylüyorlardı. Çoğumuz itibarıyla o yıllarda yurt dışı nasıl bir yerdir, oralarda ne yenilir ne içilir bilmediğimizden ve elimizde henüz internet gibi araçlar bulunmadığından, özellikle bu sonuncu dolmayı hemen hepimize çok iyi bir şekilde yutturabildiklerini söyleyebilirim.

Zaten milli eğitim okullarının sunduğu bunca serbestiyet arasında sadece bir tanesini sevebilmişim – ki o da, kendi sahasını bile bilmeyen öğretmenlerin her konuda atıp tutma serbestiyetiydi. Kışla dışına çıkmış rütbeli asker misali, okul sınırları dışında pek ciddiye alınmayan milli eğitim öğretmenleri, ihtimal, kendilerine bahşedilen sınıf kürsüsünü rantabl kullanarak, her insanda mevcut olan 'kendini önemli hissetme' ihtiyaçlarını tatmin ediyorlar.

Bu noktada sözel derslerin öğretmenlerinin ayrı bir yeri olduğu muhakkak.

Bu konuda aklıma gelen ilk örnek, sürekli Orta Doğu politikaları üzerine yorumlar yapan bir tarih öğretmenimiz. Hemen her derste, (ilk hecesine çok daha güçlü bir vurgu yaptığı) 'Pis Araplar' ifadesinin geçtiği cümleler kuran bu öğretmenimiz, Araplar'ın bizi arkadan vurduklarını belirtir, ve bizlere Irak ve Suriye konusunda uygulamamız gerektiğini söylediği politikaları anlatırdı.

Irak konusunda yapılması gereken şey gayet basitti. Musul ve Kerkük bize çok uzak değildi. Orada petrol olduğuna göre bizim Irak sınırlarımıza yakın bölgelerde de petrol bulunması ihtimali çok yüksekti. Bu nedenle sınıra çok yakın bölgelerde çok derin kazılar gerçekleştirilerek petrole ulaşmamız gerekiyordu. Ancak derin kuyular kazmamıza rağmen petrol bulamazsak, yapacağımız şey çok basitti. Kazdığımız derin kuyuların istikametini alttan Irak'a çevirecek ve yer altından sınırı geçerek petrol sahalarına ulaşacaktık.

Suriye politikası ise su eksenliydi. Buna göre, barajlar kurarak nehir sularının hiçbir şekilde Suriye'ye akmasını sağlayacak, ardından da, petrol karşılığında su vermeyi teklif edecektik. Hocamızın sunduğu petrol/su paritesi de belliydi. Bir litre petrole karşı bir litre su vermemiz gerekiyordu. Bu hesaplamanın ispatını da, pet şişelerdeki satılan suyun benzin istasyonlarındaki benzin litre fiyatına çok yakın olduğunu belirterek yapıyordu. Ancak öğretmenimizin planı, bir ikinci aşama da içeriyordu. Su-petrol takası başladıktan bir süre sonra Suriyelilere 'Biz petROLSÜZ yaşayabiliriz, ama siz susuz yaşayamazsınız' denilerek, iki litre petrole karşı bir litre su verilmesi yönünde anlaşmaya varılması gerektiğini söylüyordu.

Öğretmenimizin hakkını yemek istemem. Zira her iki sınavından da 40 aldığım halde beni yine de geçirmişti. Ancak bütün bu nedenlerden ötürü, milli eğitimin 'okul' denilen 'eğitim yuvaları'nın pek de bana göre yerler olmadığını fark etmemin uzun sürmediğini belirtmek isterim.

4. LİSE

Okulun bana göre olmadığını fark etmiş olmam, yerine bir alternatifim olduğu anlamına gelmiyordu elbette. Ancak yapacak daha iyi bir şeyim olmadığı için dersleri genellikle arka

sıralarda roman okuyarak geçirdim. O güne dek yazılmış olan Stephen King romanlarının tamamını lisede okudum. En çok okuduğum diğer yazarlar Dean R. Koontz ve Isaac Asimov'du.



Romanların zengin dünyası bu işe ilgi duymama da neden oldu. Ancak, bugün itibariyle kimi yakınlarıma hiç inandırıcı gelmese de, ben bir yazma özürlüydüm. Son derece iyi bir dilbilgisine sahip olmama rağmen yazı yazmayı beceremiyordum. Aralarında makul bir ilgi bulunan iki düzgün cümleyi arka arkaya getirebilmem dakikalar alıyordu. 100 üzerinden değerlendirilen Türkçe sınavlarında hemen her zaman 30 puanlık bir kompozisyon kısmı da olurdu ki, bu durum benim için Türkçe sınavlarında üst limitin en iyimser ihtimalle 80 olacağı anlamına geliyordu.

İşin tuhaf yanı da şu ki, öğretmenlerin yere göğe koyamadığı kimi kompozisyonlar ise benim için hiçbir şey ifade etmiyordu. Genellikle kız öğrenciler tarafından kaleme alınan ve içerisinde 'mangalda yanan kağıt parçaları kadar çaresiz...' gibi ifadeler bulunan yazıları fazlasıyla abartılı, zorlama, yapmacık ve bir o kadar da anlamsız buluyordum. Ancak benim bu 'başarılı' kompozisyonlar hakkında ne düşündüğüm de, başta öğretmenler olmak üzere hiç kimsenin umrunda değildi elbette. Sonuçta ben adam gibi iki kelimeyi bile bir araya getirmekten aciz biriydim. Dahası, bu konuda, 'uzak bir gelecekte' olsun herhangi bir terakkide bulunabileceğim ihtimalini göz önüne almalarına neden olacak küçük bir sebep dahi sunabilmiş değildim.

Günlerden bir gün, ödev olarak verilen bir kompozisyonu okumam istendiğinde tahtaya kalkıp yazıyı defterimden okumaya başladığımı hatırlıyorum. Yazı sona erdiğinde başımı defterden kaldırıp öğretmenime baktığımda, epey şaşırılmış olduğunu tahmin ettiğim kadının (Amerikalıların 'What the ...' şeklinde ifade ettikleri durumlarda takındıkları türden) tuhaf bir

ifadeyle bana bakmakta olduğunu görmüştüm. O günler itibariyle benim için dünyanın en sevimsiz insanlarından biri olan Türkçe öğretmeni, aramızda yaşanan birkaç saniyelik bakışmanın ardından, yüzündeki o acayip ifadeyi hiç bozmadan bana, 'Bunlar gerçekten senin cümlelerin mi?' demişti. Bu her ne kadar soru kipiyle kurulmuş bir cümle olsa da, soruyu soran kişinin 'cevabı öğrenmek' gibi bir kaygısı olmadığı, cümlenin tonlanış biçiminden rahatlıkla anlaşılabilirdi. Öyle bir anda 'Hayır' diyememiş olsam da, aslında öğretmeni sonuna kadar haklıydı. Zira yazının her cümlesi anneme aitti ve işin doğrusu, değil sadece o an, ödevin verildiği dakikadan itibaren bu konuda yapılabilecek bir şey de yoktu.

Devamsızlık hakkımı her zaman sonuna kadar (ve çoğu zaman tarafımdan yok edilen yoklama kağıtları nedeniyle haddinden epey fazlasıyla) kullanıyor olsam da, sonuç itibariyle her sabah (diğerlerinden biraz daha geç olsa da) okula gidiyor, günün geri kalanı ile ilgili planlarımı orada yapıyordum. Zaten bedenen okulda dahi olsam, gerek arka sıralarda okuduğum romanlara gömülerek, gerekse farklı türden hayaller ve planlar içine dalarak, hayatı (en azından zihinsel anlamda) tamamen 'okul dışı' fenomenlerle anlamlandırmaya çalışıyordum. Zira okulda olan biten hemen hiçbir şey ilgimi çekmiyordu. Yine bu türden hislere kapıldığım bir gün, derste aşağıdaki şiiri yazdığımı hatırlıyorum:

I've just had tea - by the Aegean Sea,
But now the teacher's gazing rightly at me
What they all want – is not what I want
I'm gonna dream on anyway...

Bütün bunlar olurken yalnız değildim elbette. Tencere ve kapak hikayesi bir kez de burada tezahür etmişti. Zaman zaman dörde ve hatta beşe çıkmakla birlikte, çekirdek itibariyle, okulun geri kalanıyla pek ilgisi olmayan 3 kişilik bir arkadaş grubumuz vardı.

Benim dışındaki iki kişiden ilki, grubumuza dahil olmadan önce, teneffüsleri (tek başına) bahçedeki böcekleri öldürerek, dersleri ise (eğer hergün okula getirdiği suluboya takımı ile gizlice resim yapmıyorsa) genellikle okulun bahçesinden toplayıp kavanoza koyduğu böceklerle oynayarak geçiren değişik birisiydi. Biz bir araya geldikten sonra ilgi alanları bir parça değişti ve derslerde (eğer kitap okumuyorsa) defterinin arka sayfalarından birine çizdiği iki orduyu savaştırmak suretiyle bir tür 'karakalem strateji' oyunları oynamaya başladı.

Diğer arkadaşımız ise, kendisiyle konuşulmadan pek konuşmayan, kendi dünyasında huzur bulmaya çalışan biriydi. Bizimle arkadaş olduktan sonra da hiç değişmedi.

Bizim ortak noktamız, ihtimal, hapsoldüğümüz 'okul' adlı kurumda kendimizi yalnız hissediyor olmamızdı. Her ne kadar bir yandan kendi dünyalarımızda yaşıyor olsak da, diğer yandan, içine düştüğümüz yalnızlığı da birbirimizle gidermeye çalışıyorduk. Zira dünyalarımız farklı olsa da, nefret ettiğimiz şey aynıydı.

5. SONUÇ

Yazı yazabilmek için hiçbir zaman çaba sarf etmedim. Bir gün gelip de okuduğuma yakın bir hızla düşüncelerimi kağıda dökemediğimi gördüğümde, 'öğrenme'nin 'yazma' eyleminin aleyhine işleyen bir süreç olabileceğini fark ettim sadece.



Buna göre, bir insanın düzgün bir şekilde yazı yazabilmesi için önce sağlıklı bir şekilde düşünebilmesi, bu düşüncelerini kağıda dökerken de, olabildiğince kendisi olabilmesi gerekiyordu. İnsanın sağlıklı bir şekilde düşünebilmesi de yine 'kendisi olabilmesi' ile ilgili olduğundan, 'gerçek manada' yazı yazabilmek, ya da daha genel anlamda, 'gerçek manada' yaşayabilmek adına atılması gereken ilk adım, robot yetiştiren hilekar endokrinasyonun tesirinden kurtulmak olmalıydı.

Kendilerini bir parça olsun bu girdaptan kurtarmak isteyenlerin, hayatlarına sahip çıkma adına ilk yapmaları gereken şey, onları esirleştiren masalları yıllardır (ne yaptıklarının farkında bile olmadan) tekrarlayan resmi ideoloji maşalarının zehirlerinden uzak durmak olmalı. Bu maşalardan hiçbir zaman hazzetmemiş olmanız, maruz kaldığınız zihin öldürücü radyoaktif etkiye bağışık olduğunuz anlamına gelmez. Kurtulabilmek için, bir yolunu bulup onlardan ve benzerlerinden duyduğunuz herşeyi (katılmadıklarınız dahil) *unutmanız* ve herşeye yeni baştan başlayarak kendi gündeminizi oluşturmanız gerekir. Zira muhalefet ile bilgi üretilemez. Bütünsel olmayan bir şeyin çelişkili olmaması da mümkün değildir. Bu nedenle de, size giydirilen çarpık paradigmalardan ötürü, bildiğiniz 'herşey' yanlıştır.

İşin bu noktası, daha öncekilere göre biraz daha hassastır. Zira bir insanın gerçek bilgiyi elde etmesinin yolunun, hal-i hazırda bildiklerinin tamamının yanlış olduğunu kabul etmesinden geçiyor olması, en küçük yanlışlarında dahi sürekli ayak direten insancıkları daha işin başında

ümitsiz vakalar haline getirir. Belli konularda gördüğü dengesizliklerin üzerine gitmek ve zihnini bu konuya yoğunlaştırmak yerine, onları göz ardı etmeye çalışan bir insan bu nedenle baştan kaybeder.

Matrix'in ilk bölümünde şöyle bir diyalog geçer:

Morpheus: Kadere inanır mısın, Neo?

Neo: Hayır.

Morpheus: Neden?

Neo: Çünkü hayatımın kontrolüm altında olmadığı düşüncesinden hoşlanmıyorum.

Morpheus: Ne demek istediğini tamamiyle anlıyorum. Neden burada olduğunu sana söyleyeyim. Buraya geldin çünkü bir şey biliyorsun. Bildiğin şeyi izah edemiyorsun ama hissediyorsun. Hayatın boyunca bunu hissettin.

Burada Morpheus'un, Neo'yu rastgele seçmeyip, Neo'nun bazı şeylerin farkına varmış ve izah etmeye çalışmış olması nedeniyle ona inanmış olması son derece önemli. Çünkü bazı şeylerin yanlış gittiğine inanmayan bir insana yardımcı olmak çok zordur.

Neo gibi olmak isteyen bir insanın yapması gereken ilk şey, her ne kadar zor olsa da, kafasına kazına kazına 'vazgeçilmez' olduğu telkin edilen herşeyi (ve herkesi) çöpe atmak ve herşeyi yeni baştan anlamlandırabilmeyi başarmaktır.

Kişi bunu başarabildiği ölçüde Neo'nun hissettiklerini hissetmeye *başlayabilir*.

(Girişi ve gelişmesi olmayan) Sonuç

Kişinin küçük ya da büyük kimi şeyleri başarabilmesi adına, bilmediği bazı şeyleri öğrenmesi kadar, bildiklerini *unutması* da belirleyici olabilir. Bu yazının bir anafikri olması zorunlu ise şayet, o fikir işte budur.

Örneğin, adam gibi yazabilmek isteyen bir insanın yapması gereken *ilk* şey, 'milli' eğitim öğretmenlerinin dikte ettikleri 'giriş-gelişme-sonuç' ya da 'serim-düğüm-çözüm' gibi saçma sapan kurguları unutmaktır.

Konuyla doğrudan ilgisi olmasa da belirtmek isterim ki, Morpheus'la henüz karşılaşmamış olduğum o günlerde, yazı yazma özürülü olduğumu düşünmeme rağmen, okudukça daha çok hayran kaldığım romanların bir gün gelip benzerlerini yazacağımdan şüphe etmezdim. Bunun nasıl olabileceğinden emin olmasam da, bu arayışı içimde hep canlı tutmayı başarmıştım.

Konuyla doğrudan ilgili olan bir gerçek de şu ki, o girdabın gücü zannedilenden çok daha fazla. Çünkü gücünü sistemden çok sistemsizlikten, bilgiden çok cehaletten alıyor.

Ben esir olmak istemedim ve köhne ideolojilerine hizmet etmeyi reddettim.

Bana öğretmeye çalıştıkları herşeyi, iyi-kötü ayırt etmeden, mümkün olduğunca hayatımdan ve düşüncelerimden çıkarmaya çalıştım. Sonra da, başka bir yol çizip orada yürümeye başladım.□

